

Publius Ovidius Naso

DÖNÜŞÜMLER

I-XV

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Publius Ovidius Naso

DÖNÜŞÜMLER
I-XV

Latineden çeviren ve yorumlayan
Asuman Coşkun Abuagla

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5459
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 99

Dönüşümler I-XV / Publius Ovidius Naso
Özgün adı: *Metamorphoses I-XV*
Latince'den çeviren ve yorumlayan: **Asuman Coşkun Abuagla**

Kitap editörü: **Derya Önder**
Düzeltili: **Filiz Özkan**

Tasarım: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Elma Basım Yayın İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No: 162/7
Küçükçekmece / İstanbul
Tel: 0212 697 30 30
Sertifika No: 12058

Çeviriye temel alınan edisyonlar:

- J. Clarke, *P. Ovidii Nasonis Metamorphoseon Libri XV. cum Versione Anglica*, 1752;
N. L. Bailey, *Ovid's Metamorphoses in Fifteen Books with the Notes of J. Minellius and Others in English with a Prose Version of the Author*, 1815;
D. C. Helvetius, *Publii Ovidii Nasonis Metamorphoseon, Libri XV, Interpretatione et Notis*, 1825;
R. Ehwald, *Metamorphoses ex iterata R. Merkelii recognitione*, 1915;
F. J. Miller, *Metamorphoses with an English Translation in Two Volumes, Books I-VIII*, 1971;
N. Holzberg, *Publius Ovidius Naso, Metamorphoseon, lateinisch-deutsch*, 1996.

1. baskı: İstanbul, Ekim, 2019
ISBN 978-975-08-4578-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/YapıKrediKulturSanatYayincilik](https://www.facebook.com/YapıKrediKulturSanatYayincilik)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

O Hadia pulcherrima!
Tu es caelestis caeli oculus
ad me missus ut lucem aeternam inveniam
ne viam certam umquam amittam ...

İÇİNDEKİLER

Önsöz • 17

Metamorphoses Üzerine • 19

Çeviri Yöntemi • 21

I. KİTAP • 23

Açılış (Dize: 1-4)

Dünya'nın Başlangıcı (Dize: 5-88)

Dört Çağ (Dize: 89-150)

Devlerin Savaşı (Dize: 151-162)

Iupiter ve Lycaon (Dize: 163-239)

Büyük Tufan (Dize: 240-312)

Deucalion ve Pyrrha (Dize: 313-399)

İnsan Soyunun Yeniden Doğuşu (Dize: 400-415)

Diğer Türlerin Yaratılışı (Dize: 416-437)

Apollo ve Python (Dize: 438-449)

Apollo ve Daphne (Dize: 450-567)

Iupiter ve Io (Dize: 568-749)

- Argus (Dize: 625-723)
- Mercurius ve Argus (Dize: 668-723)
- Pan ve Syrinx (Dize: 689-712)

Phaëthon ve Clymene (Dize: 750-779)

II. KİTAP • 49

Phoebus'un Sarayı (Dize: 1-18)

Phaëthon ve Phoebus (Dize: 19-328)

Clymene ve Heliadlar (Dize: 329-366)

Cycnus (Dize: 367-380)

Phoebus'un Yası (Dize: 381-400)

Iupiter ve Callisto (Dize: 401-507)

- Diana ve Callisto (Dize: 441-465)
- Iuno ve Callisto (Dize: 466-488)
- Callisto ve Arcas (Dize: 496-507)
- Iuno'nun İsyanı (Dize: 508-533)

Kuzgun ve Karga (Dize: 534-599)

- Erichthonius ve Cecrops'un Üç Kızı (Dize: 553-561)
- Karga ve Minerva (Dize: 562-595)
- Kuzgunun Cezası (Dize: 631-632)

Apollo ve Coronis (Dize: 542-544/599-627)

Chiron ve Ocyrhoë (Dize: 633-675)

Mercurius ve Battus (Dize: 676-707)

Mercurius ve Herse (Dize: 708-739)

- Mercurius ve Aglauros (Dize: 740-751/814-835)
- Minerva ve Aglauros (Dize: 752-786)
- Invidia ve Aglauros (Dize: 787-815)

Iupiter ve Europa (Dize: 836-875)

III. KİTAP • 77

Cadmus (Dize: 1-137)

- Cadmus ve Apollo (Dize: 8-13)
- Cadmus ve Mars'ın Ejderi (Dize: 28-94)
- Cadmus ve Pallas (Dize: 95-103)
- Cadmus ve Ejder Dişlerinden Doğanlar (Dize: 104-130)

Diana ve Actaeon (Dize: 138-255)

Iupiter ve Semele (Dize: 256-261/288-309)

- Iuno'nun İsyanı (Dize: 226-272)
- Iuno ve Semele (Dize: 273-287)
- Iupiter ve Bacchus (Dize: 310-317)

Iupiter ile Iuno'nun Çekişmesi (Dize: 318-322)

- Tiresias (Dize: 322-350)
- Tiresias ve Iuno (Dize: 333-338)
- Tiresias ve Liriope (Dize: 339-348)

Echo ve Narcissus (Dize: 351-510)

- Echo ve Iuno (Dize: 359-369)

Pentheus ve Tiresias (Dize: 511-527)

Pentheus ve Bacchus (Dize: 528-733)

- Pentheus'un İsyanı (Dize: 531-581)
- Bacchus ve Etrüsklü Denizciler (Dize: 582-691)
- Bacchus ve Acoetes (Dize: 692-700)
- Pentheus'un Katli (Dize: 701-733)

IV. KİTAP • 100

Bacchus ve Minyas'ın Kızları (Dize: 1-415)

- Bacchus'a Övgü (Dize: 11-32)
- Pyramus ve Thisbe (Dize: 55-166)
- Mars ve Venus (Dize: 167-189)
- Phoebus ve Leucothoë (Dize: 190-255)
- Phoebus ve Clytie (Dize: 256-270)
- Salmacis ve Hermaphroditus (Dize: 285-388)
- Minyas'ın Kızlarının Dönüşümü (Dize: 389-415)

Iuno'nun İsyanı (Dize: 416-480)

- Tisiphone (Dize: 481-511)
- Athamas ve Ino (Dize: 512-542)
- Iuno ve Thebaeli Kadınlar (Dize: 543-562)
- Cadmus ve Harmonia (Dize: 563-603)
- Perseus (Dize: 604-628)
- Perseus ve Atlas (Dize: 629-662)
- Perseus ve Andromeda (Dize: 663-739)
- Mercanın Dönüşümü (Dize: 740-752)
- Perseus ve Andromeda'nın Düğünü (Dize: 753-771)
- Perseus ve Gorgo Medusa (Dize: 772-803)

V. KİTAP • 128

Perseus ile Phineus'un Savaşı (Dize: 1-235)

- Proetus ve Polydectes (Dize: 236-249)

Minerva ve Mousalar (Dize: 250-678)

- Aganippe ve Hippocrene Pınarları (Dize: 256-266)
- Mousalar ve Pyreneus (Dize: 267-293)
- Pieridler (Dize: 294-304)
- Pieridler ile Mousalar Arasındaki Yarışma (Dize: 305-678)
- Devler ve Typhoëus (Dize: 319-358)
- Pluto ve Proserpina (Dize: 359-408)
- Cyane (Dize: 409-437)
- Ceres'in Kızını Arayışı ve Kertenkelenin Dönüşümü (Dize: 438-461)
- Ceres'in Sicilya'yı Cezalandırması (Dize: 462-486)
- Arethusa, Ceres'e Proserpina'nın Yerini Söyler (Dize: 487-508)
- Ceres'in Iupiter'e Yakınması (Dize: 509-532)
- Proserpina ve Ascalaphus (Dize: 533-550)

- Sirenler (Dize: 551-563)
- Ceres'in Proserpina'ya Kavuşması (Dize: 564-571)
- Arethusa, Öyküsünü Anlatır (Dize: 572-644)
- Triptolemus ve Lyncus (Dize: 645-661)
- Pieridlerin Dönüşümü (Dize: 662-678)

VI. KİTAP • 150

Minerva ve Arachne (Dize: 1-145)

Latona ve Niobe (Dize: 146-312)

Leto ve Lycialı Köylüler (Dize: 313-381)

Apollo ve Marsyas (Dize: 382-400)

Pelops (Dize: 401-411)

Tereus, Procne ve Philomela (Dize: 412-674)

- Itys'un Katli (Dize: 620-660)
- Pandion'un Ölümü ve Ercheus (Dize: 675-680)
- Boreas ve Orithya (Dize: 681-710)
- Calais ve Zetes (Dize: 711-721)

VII. KİTAP • 175

Phineus (Dize: 1-4)

Iason ve Medea (Dize: 5-401)

- Medea'nın Iason'un Aşkına Yenilmesi (Dize: 9-99)
- Medea Sayesinde Iason'un Zaferi (Dize: 100-158)
- Medea ve Aeson (Dize: 159-293)
- Nysalı Nymphalar (Dize: 294-296)
- Medea ve Pelias (Dize: 297-349)
- Medea'nın Colchis'e Varışı (Dize: 350-393)
- Medea'nın Atina'ya Kaçışı (Dize: 394-401)

Medea ve Aegeus (Dize: 402-424)

- Medea'nın Theseus'u Zehirleme Girişimi ve Kaçışı (Dize: 404-424)
- Theseus'a Övgü (Dize: 425-452)
- Minos, Aegeus'a Savaş Açar (Dize: 453-458)
- Minos, Müttefik Birlikler Arar (Dize: 459-472)
- Minos ve Aeacus (Dize: 473-489)
- Aeacus ve Cephalus (Dize: 490-516)
- Aeacus ve Veba Salgını (Dize: 517-613)
- Aeacus ve Myrmidonlar (Dize: 614-660)

- Cephalus ve Phocus (Dize: 665-693)
- Cephalus ve Procris (Dize: 694-752/794-803/821-862)
- Cephalus ve Aurora (Dize: 700-714)
- Cephalus ve Laelaps (Dize: 753-793)
- Cephalus ve Aura (Dize: 804-820)
- Procris'in Ölümü (Dize: 821-862)
- Aeacus, Cephalus'a Myrmidonları Verir (Dize: 863-865)

VIII. KİTAP • 206

Cephalus, Myrmidonlar ile Yola Çıkar (Dize: 1-5)

Minos ve Scylla (Dize: 6-151)

Minos ve Minotaurus (Dize: 152-158)

Daedalus ve Labirent (Dize: 159-168)

Ariadne ve Theseus (Dize: 169-176)

Ariadne ve Liber (Dize: 176-182)

Daedalus ve Icarus (Dize: 183-235)

Daedalus ve Talus (Dize: 236-259)

Theseus'a Övgü (Dize: 260-269)

Theseus ve Calydon Avı (Dize: 270-424)

- Meleager, Ganimeti Atalanta'ya Verir (Dize: 425-430)
- Meleager, Dayılarını Öldürür (Dize: 431-444)

Althaea ve Meleager (Dize: 445-532)

- Meleager'in Kız Kardeşleri (Dize: 533-546)

Achelous ve Theseus (Dize: 547-576)

- Echinadlar (Dize: 576-589)
- Achelous ve Perimele (Dize: 590-611)
- Ixion'un Küstahlığı (Dize: 612-615)
- Baucis ve Philemon (Dize: 616-725)
- Proteus'a Övgü (Dize: 726-737)
- Erysichthon ve Mestra (Dize: 739-885)

IX. KİTAP • 236

Hercules ve Achelous (Dize: 1-100)

Nessus, Deianira ve Hercules (Dize: 101-134)

Deianira'nın Kiskançlığı (Dize: 135-157)

Hercules'in Ölümü ve Tanrı Oluşu (Dize: 157-210/229-272)

- Hercules ve Licas (Dize: 211-229)

Alcmene ve Iole (Dize: 273-280)

Alcmene ve Galanthis (Dize: 280-324)
 Iole ve Dryope (Dize: 325-393)
 Iolaus ve Hebe (Dize: 394-403)
 Themis'in Kehaneti (Dize: 403-417)
 Tanrıların İstekleri ve İupiter'in Çıkışması (Dize: 418-442)
 Minos ve Miletus (Dize: 443-449)
 Miletus ve Cyaneë (Dize: 450-453)
 Byblis ve Caunus (Dize: 454-665)
 Iphis ve Ianthe (Dize: 666-797)

X. KİTAP • 265

Orpheus ve Eurydice (Dize: 1-10)

- Orpheus Ölüler Diyarı'nda (Dize: 11-75)
- Orpheus Trakya'da (Dize: 76-105)
- Apollo ve Cyparissus (Dize: 106-142)

Orpheus'un Anlattığı Öykülere Giriş (Dize: 143-154)

- İupiter ve Ganymedes (Dize: 155-161)
- Apollo ve Hyacinthus (Dize: 162-219)
- Propoetidler (Dize: 220-221/238-242)
- Cerastae (Dize: 222-237)
- Pygmalion ve Fildişi Heykeli (Dize: 243-297)
- Myrrha ve Cinyras (Dize: 298-502)
- Adonis'in Doğumu (Dize: 503-524)
- Venus ve Adonis (Dize: 525-559/705-739)
- Atalanta ve Hippomenes (Dize: 560-704)

XI. KİTAP • 290

Orpheus'un Katli (Dize: 1-43)
 Orpheus'a Ağıt (Dize: 44-53)

- Apollo, Orpheus'un Başını Korur (Dize: 54-60)
- Orpheus, Eurydice'ye Kavuşur (Dize: 61-66)

Bacchus'un Bacchaları Cezalandırması (Dize: 67-84)
 Midas ve Silenus (Dize: 85-99)
 Bacchus ve Midas (Dize: 100-145)
 Pan ile Apollo Arasındaki Yarışma (Dize: 146-173)
 Apollo ve Midas (Dize: 173-193)
 Laomedon'un Hilekârlığı (Dize: 194-217)

Peleus ve Thetis (Dize: 217-265)

- Sürgün Peleus (Dize: 266-270/407-409)
- Peleus ve Ceyx (Dize: 270-290)
- Daedalion (Dize: 291-300/328-345)
- Chione (Dize: 301-327)

Psamathe'nin İntikamı (Dize: 346-406)

Ceyx ve Alcyone (Dize: 410-572)

- Iuno, Iris'i Görevlendirir (Dize: 573-589)
- Iris, Uyku Tanrısına Gider (Dize: 590-632)
- Uyku Tanrısı, Morpheus'u Görevlendirir (Dize: 633-649)
- Morpheus, Alcyone'ye Gider (Dize: 650-676)
- Alcyone'nin Ağıtı ve Dönüşümü (Dize: 677-748)

Aesacus ve Hesperie (Dize: 749-795)

XII. KİTAP • 316

Priamus'un Yası (Dize: 1-6)

Agamemnon Aulis'te (Dize: 6-10)

- Alamet ve Thestor'un Yorumu (Dize: 11-23)
- Iphigenia'nın Kurban Edilişi (Dize: 24-38)

Söylenti Tanrıçası (Dize: 39-69)

Cycnus ve Achilles (Dize: 70-145)

Festival ve Savaş Arası (Dize: 146-167)

- Nestor, Caeneus'un Öyküsünü Anlatır (Dize: 168-209)
- Nestor, Lapithler ile Centaurusların Savaşını Anlatır (Dize: 210-535)
- Caeneus ve Centauruslar (Dize: 470-531)
- Nestor, Tlepolemus'un Zoruyla Hercules'i Anlatır (Dize: 536-579)

Neptunus'un Apollo'ya Seslenişi ve İsteği (Dize: 580-596)

Apollo'nun Yönlendirmesiyle Paris, Achilles'i Öldürür (Dize: 597-619)

Achilles'in Silahları İçin Ajax ve Ulixes Talip Olurlar (Dize: 620-628)

XIII. KİTAP • 338

Achilles'in Silahları İçin Ajax Söz Alır (Dize: 1-123)

Achilles'in Silahları İçin Ulixes Söz Alır (Dize: 124-383)

Ajax'ın Ölümü (Dize: 384-398)

Ulixes, Hercules'in Oklarını Getirir (Dize: 399-403)

Troya'nın Düşüşü (Dize: 404-428)

Polymestor ve Polydorus (Dize: 429-438)

Achilles'in Hayaleti (Dize: 439-448)

- Polyxena'nın Kurban Edilişi (Dize: 449-480)
- Hecuba'nın Ağıtı (Dize: 481-535)
- Hecuba, Polydorus'un Cesedini Görür (Dize: 536-546)
- Hecuba ve Polymestor (Dize: 547-564)
- Hecuba'nın Dönüşümü (Dize: 565-575)

Aurora, Memnon İçin Iupiter'e Yalvarır (Dize: 576-599)

- Memnonides (Dize: 600-622)

Aeneas, Ailesi ve Yoldaşlarıyla Troya'dan Kaçar (Dize: 623-631)

- Anius, Evlatlarının Öyküsünü Anlatır (Dize: 632-674)
- Anius'un Hediyeleri (Dize: 675-684/700-701)
- Orion'un Kızları ve Coronae (Dize: 685-699)
- Troyalıların Hediyeleri (Dize: 702-704)
- Aeneas ve Yoldaşları Denizde (Dize: 705-729)

Scylla (Dize: 730-737)

- Galatea, Scylla'ya Acis'i Anlatır (Dize: 738-897)
- Glaucus, Scylla'yı Görür ve Dönüşümünü Anlatır (Dize: 898-965)
- Glaucus, Circe'ye Doğru Yol Alır (Dize: 966-967)

XIV. KİTAP • 374

Glaucus, Circe'nin Sarayına Varır (Dize: 1-10)

- Glaucus, Circe'den Aşk İksiri İster (Dize: 11-24)
- Circe, Glaucus'a Âşık Olur ve Reddedilir (Dize: 25-39)
- Circe'nin İntikamı (Dize: 40-58)
- Scylla'nın Dönüşümü (Dize: 59-67/70-74)
- Glaucus, Circe'den Kaçar (Dize: 68-69)

Aeneas ve Dido (Dize: 75-81)

Aeneas ve Yoldaşları Denizde (Dize: 82-100)

Aeneas ve Sibylla (Dize: 101-153)

- Aeneas ve Sibylla, Ölüler Diyarı'nda (Dize: 115-119)
- Aeneas, Sibylla'yı Tanrıça Olarak Över (Dize: 120-128)
- Sibylla, Kendi Öyküsünü Anlatır (Dize: 129-153)

Aeneas ve Macareus (Dize: 154-164)

- Achaemenides, Başından Geçenleri Anlatır (Dize: 165-220)
- Macareus, Başından Geçenleri Anlatır (Dize: 221-307)
- Picus ve Canens (Dize: 308-434)
- Aeneas, Sütanasımı Gömdükten Sonra Ayrılır (Dize: 435-444)

Aeneas, Latium'a Ulařır (Dize: 445-449)

Aeneas ile Turnus'un Savaşı (Dize: 450-456/527-530/566-580)

- Turnus'un Adamı Venulus, Diomedes'e Gider (Dize: 457-464)
- Diomedes, Troya Savaşından Sonra Başından Geçenleri Anlatır (Dize: 464-511)
- Apulialı Bir Çobanın Dönüşümü (Dize: 512-526)
- Troya Donanmasının Dönüşümü (Dize: 530-565)
- Aeneas'ın Tanrı Oluşu (Dize: 581-608)

Aeneas'tan Sonra Krallığı Yönetenler (Dize: 609-622)

Pomona ve Vertumnus (Dize: 623-697/761-771)

- Iphis ve Anaxarete (Dize: 698-761)

Sabinler ile Romalılardan Savaşı (Dize: 772-804)

- Romulus'un Tanrı Oluşu (Dize: 805-828)
- Herse'nin Tanrıça Oluşu (Dize: 829-851)

XV. KİTAP • 405

Numa (Dize: 1-10)

- Hercules ve Myscelus (Dize: 11-59)
- Pythagoras ve Öğretileri (Dize: 60-478)
- Numa'nın Ölümü (Dize: 479-486)
- Egeria'nın Yası (Dize: 487-492)
- Hippolytus, Egeria'ya Kendi Öyküsünü Anlatır (Dize: 492-546)
- Egeria'nın Dönüşümü (Dize: 547-551)
- Tages (Dize: 552-559)
- Cibus (Dize: 560-621)

Aesculapius (Dize: 622-744)

Gaius Iulius Caesar (Dize: 745-806)

- Iupiter, Venus'a Augustus'un Geleceğini Anlatır (Dize: 807-839)
- Venus, Iulius Caesar'ı Göge Çıkarır (Dize: 840-850)
- Augustus'a Övgü (Dize: 850-870)

Kapanıř (Dize: 871-879)

Bölge-Kent-Kasaba Adları • 435

Dağlar-Tepeler • 444

Nehirler-Göller-Pınarlar • 446

Kaynakça • 451

ÖNSÖZ

Romalı şair Publius Ovidius Naso tarafından yazılan *Metamorphoses*, ilk kez 1935 yılında Salih Zeki Aktay tarafından “Değişişler” ve sonra ikinci kez 1994 yılında İsmet Zeki Eyubođlu tarafından “Dönüşümler” adıyla Latince aslından çevrilerek Türk diline kazandırılmıştır.

Şiir çevirisi öyle bir şeydir ki çevirmenin ruhu ile şairin ruhu buluşur ve çeviri süresince dizeler üzerinde muzipçe oyun oynanır. Oyunlar her seferinde değişir, işte bu nedenledir ki bir şiir çevirisi, aynı çevirmen tarafından ikinci kez çevrilse bile aynı olamaz ve her seferinde farklı tatlar alınır, hiçbir dize birbirine benzemez. Ovidius’un duygu dolu dizelerindeki anlam yoğunluğu nedeniyle çok zor bir eser çevirdiğimi itiraf ediyorum ve o yoğun duyguyu, yüreğimin en derinlerinde hissettiğimi de; öyle ki *Pyramus*’un *Thisbe*’ye, *Ceyx*’ün *Alcyone*’ye duyduğu aşkı, yaşlı *Philemon* ile *Baucis*’in tevekkülle katlandığı yoksulluğu, *Hecuba*’nın bu kadar da olmaz dedirten acımasız yazgısını, *Polyxena*’nın vahşice kurban edilmesini ve daha nice öyküyü, dizeler boyunca çevirirken, gözyaşlarımı tutamadığımı da inkâr etmeyeceğim. İşte Ovidius böyle bir şair, insanın yüreğine işleyip kök salan. Bu harikulade ve büyüleyici eseri, Latince aslından güzel Türkçemize çevirmek benim için inanılmaz bir mutluluk ve gurur kaynağıdır.

Sevgili okuyucum, *Metamorphoses*’i bir kez de benim yorumumla okumanı isterim, takdir ve son söz daima senindir. Beğenmen ve Ovidius’un şiirinin tadını alman dileğimle...

Asuman Coşkun Abuagla
Antalya, Nisan 2019

METAMORPHOSES ÜZERİNE

Belki de Publius Ovidius Naso'dan başka Romalı hiçbir şair, eserlerinde kendisi hakkında oldukça açık biçimde bilgi vermemiştir. Gerçekten onun hakkında bildiklerimizin çoğu eserlerinden gelmektedir. Ailesi, erken dönem eğitim hayatı, yaşam biçimi, dostları ve daha pek çok şey. Şairin *Tristia* adlı eserinden İÖ 43. yılda Apenin Dağları'nın eteğinde küçük bir kasaba olan Sulmo'da, atlı sınıftan bir ailenin oğlu olarak doğduğunu, kendisinden bir yaş büyük bir ağabeyi olduğunu, çocukluğundan itibaren şiire karşı derin bir tutku duyduğunu, bu tutkusuna rağmen yazına karşı önyargılı olan babası tarafından hem kendisinin hem ağabeyinin hukuk eğitimine yönlendirildiklerini, belki de zorlandıklarını öğreniriz (*Tristia*, IV. 10).

Gençlik yıllarında Ovidius, kamu yaşamını oldukça tatsız bulmuş ve zaman kaybetmeden kendisini, zevk aldığı şiirin kollarına ve Roma'nın efemine sosyal hayatının hazzına bırakmıştır. Kısa bir süre sonra gerek verdiği eserlerle gerek davranışlarıyla zamanının hayranlık uyandıran ve ilgi çeken şairlerinden biri olmuştur. Gençlik yıllarında kendisini mutsuz eden iki evlilik yapmış olmasına rağmen üçüncü evliliği ona sonsuz mutluluk getirmiştir, bu evliliğinden bir de kızı olmuştur. Annesini ve babasını kaybettikten sonra gerçek bir evlat sevgisiyle onları kaybetmenin yasını tutmuş ama en azından başına gelen acı olayı görmeden öldükleri için buruk bir mutluluk duymuştur. Çünkü Ovidius, artık olgunluk çağının demlerine varmış ve saçlarına aklar düşmüşken, İS 8. yılda beklenmedik bir felakitle yıkılmıştır. Bunun nedeni İmparator Augustus tarafından ömür boyu Karadeniz kıyısındaki Tomis (Köstence) kasabasına sürgüne gönderilmiş olmasıdır. Buna rağmen Roma yurttaşlık hakkı hiçbir zaman elinden alınmamıştır. Ovidius'un sürgün cezasının nedeni, sürgünden kısa bir süre önce yazdığı *Ars Amatoria* (Aşk Sanatı) adlı eserinin üçüncü kitabı olarak gösterilmiştir. Çünkü tamamen kadınlar üzerine olan bu kitapta, İmparator Augustus'a göre Ovidius, kadınlara aşk konusunda öğütler vermekte, Romalı saygın kızları ve evli kadınları yasak aşk ilişkileri için yüreklendirmektedir. Ovidius'un Roma'dan ayrılışı oldukça acı verici olmuştur. Kış ortasında Yunanistan'a gitmek için Brundisium'da bir gemiye, Trakya'ya geçmek için de bir sandala

binmiş ve yolculuğunu karayoluyla tamamlamıştır. Bundan sonra sürekli İmparator Augustus'a ve ondan sonra gelen İmparator Tiberius'a kendisini affetmesi için dilekçeler ve mektuplar yazmış, özlemle yanıp tutuştuğu memleketi Roma'ya döneceğine dair umudunu hiçbir zaman yitirmemiştir ancak bütün çabaları boşa çıkmıştır. Ovidius, İS 18. yılda sürgün edilmesinin dokuzuncu senesinde ve altmış yaşındayken Tomis'te hayata gözlerini yummuş ve burada gömülmüştür.

Metamorphoses, Ovidius'un yazdığı şaheserlerden ve olgunluk döneminin meyvelerinden biridir. Bu bakımdan diğer eserleri arasında da ayrı bir yere sahiptir. Çünkü Ovidius bu eseri, hayatının en güzel ve verimli yıllarında yani yaratıcılığı ve şiire karşı tutkusu zirveye ulaştığında kaleme almıştır. Bu şaheser İS 7. yılda Ovidius sürgün edilmeden kısa bir süre önce bitmiş görünse de eserine son dokunuşları ve düzeltmeleri yapmadığı için şair, eserinin tam olarak bittiğini kabul etmez. Sürgün cezasını öğrendiğinde ise yaşadığı yıkımla şirden nefret ederek, *Metamorphoses* ile birlikte başka el yazmalarını da yakar (*Tristia*, I. 7). Neyse ki bu muhteşem eserin kopyaları, dostlarında bulunmaktaydı, eser yayımlandı ama Ovidius tarafından son dokunuşlar ve düzeltmeler yapılamadan.

Destan türüne özgü bir vezin olan *heksameton*¹ ile yazılan ve on beş kitaptan oluşan *Metamorphoses*'te mitolojiyle iç içe geçerek anlatılan öyküler için Homeros, Hesiodos, antik Yunan tragedya yazarları, İskenderiyeli ve Romalı şairler ve daha pek çok yazar kaynak olarak kullanılmıştır. Öyküler, mükemmel bir ustalıkla ve sanki ateş tanrısı Vulcanus'un yaptığı görünmez zincirlerle, yer ve zaman bağlamında birbirlerine bağlanarak kesintisiz bir anlatımla akıp giderler. Gerek Ovidius'un zamanında gerek günümüze kadar klasik mitolojiyi eserlerinde kullanmış tüm yazarlar ve şairler için eşsiz bir kaynak niteliğinde olan *Metamorphoses*'in bu açıdan daima bir başyapıt olarak kalacağından hiç kuşku yoktur.

1 Altı ayaklı dizeden oluşan *heksameton* vezninin her ayağında bir uzun iki kısa hece (*dactylus*) ya da iki uzun hece (*spondeus*) vardır. Zaman zaman *dactylus* ve *spondeus*, dizede karışık olarak kullanılabilir.

ÇEVİRİ YÖNTEMİ

Metamorphoses'in Latince aslı için pek çok edisyon gözden geçirilmiş, değişiklikler ve farklılıklar nedeniyle on beş kitabın tümünde her bölüm için karşılaştırmalar yapılmıştır. Kullanılan edisyonlar sırasıyla şöyledir: J. Clarke, *P. Ovidi Nasonis Metamorphoseon Libri XV. cum Versione Anglica*, 1752; N. L. Bailey, *Ovid's Metamorphoses in Fifteen Books with the Notes of J. Minellius and Others in English with a Prose Version of the Author*, 1815; D. C. Helvetius, *Publii Ovidii Nasonis Metamorphoseon, Libri XV, Interpretatione et Notis*, 1825; R. Ehwald, *Metamorphoses ex iterata R. Merkelii recognitione*, 1915; F. J. Miller, *Metamorphoses with an English Translation in Two Volumes, Books I-VIII*, 1971; N. Holzberg, *Publius Ovidius Naso, Metamorphoseon, lateinisch-deutsch*, 1996.